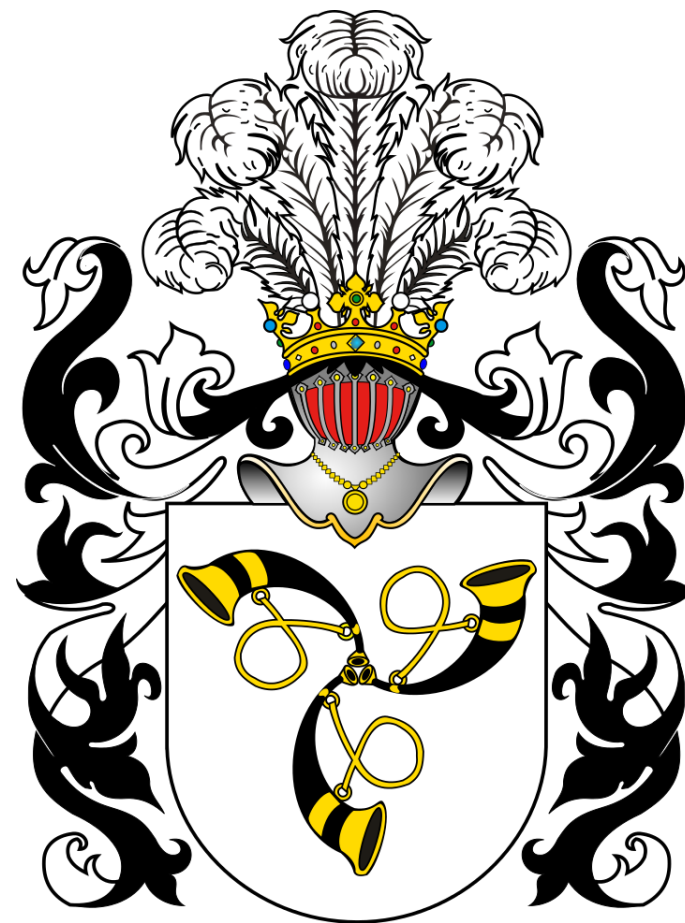

DWÓR W MOGILANACH

Nie ma już, niestety, śladu po dworze, który kazał wznieść w Mogilanach w połowie XVI wieku wojewoda, a później kasztelan krakowski Wawrzyniec Spytek Jordan (1518-1568) herbu Trąby. Ten zamożny szlachcic szybko wspinał się po kolejnych szczeblach kariery, by stać się jednym z najbliższych współpracowników króla Zygmunta Augusta.

Bogaty w detale drewniany dwór (a właściwie willa – jak donoszą kronikarze – zaprojektowana przez włoskich architektów) nie dotrwał do naszych czasów. Z epoki renesansu zachowały się za to pewne partie malowniczo usytuowanego na skarpie ogrodu.

Herb Jordanów

Bogactwo tutejszej przyrody wspomina w swoim dziele *Żwierciadło albo kształt, w którym każdy stan snadnie się może swym sprawom jako we zwierciadle przypatrzeć* Mikołaj Rej, który gościł w Mogilanach prawdopodobnie wiosną 1567 roku.

W skład wspomnianego dzieła wchodzi dobrze nam wszystkim znany, choćby ze szkoły, *Żywot człowieka poczciwego*.

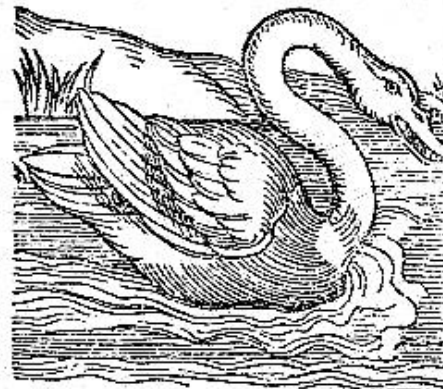
Mikołaj Rej
z Nagłowic
(1505-1569),
portret
pochodzący
ze *Żwierciadła*
(1968)

W którym rozmaitych
stanow ludzi / zwierząt / y ptaków /
kształty / przypadki / y obyczaje / są właśnie wy-
pisane. A zwłaszcza tu czasom dzisieyszym
naszym nie mało przypadające. Na rok
od narodzenia Pańskiego

1 5 6 2.

N Jechże cie nie neruś / moym najmilszy bracie /
Jeśli by co nie k myśli / też przypaść to na cie.
Bo mi iednak łacniej s swym / niż drażnić obcego /
Wszak ja tu nie wspominać / co mi nie do tego.
Jedno ja tu na pamięć / swe diletty liczę /
Co im w szego dobrego / iako sobie żyję.
A iż sie też wtaczają / y postronne rzeczy /
Radbych by sie s cudzych spraw / miał każdy napieczy.
Napowinnięsy przyjaciel prawdą.
Trenorum iij.

A Ryby na nieustawiczność naszą.

Rawiechmy by w odmęcie / zatrwożone ryby /
Goniemy sie po świecie / wespolek bez chyby.
Okun goni płoć i kł / a Okunia Szczuż /
A sama sie też leka / w rybierwa tłuka.
Także my też w bogie / płoć i kł dławimy /
A rybierwa z nami / co o nich nie wiemy.
Także zawsze na wzajem / czart i wana goni /
A obadwani wzwiędza / kiedy beda w toni.

A Łabeć na strach śmierci.

Łabeć kiedy umiera / tedy pyknie śpiewa /
A niedzny człowiek płacze / chociaż sie nadržewa /
Po tym marnym żywocie / onego lepszego /
A wždy mużal od tego / świata obłudnego.
A nie prawy to Rycerz / co sie śmierci boi /
A tho zaśie desperat / co też o nie stoi.
Ale to jest prawy kształt / serca wspanitego /
Nie lekac sie w niebezpieczeństwie / nie pragnac też złego.
Q 2 Zoraw

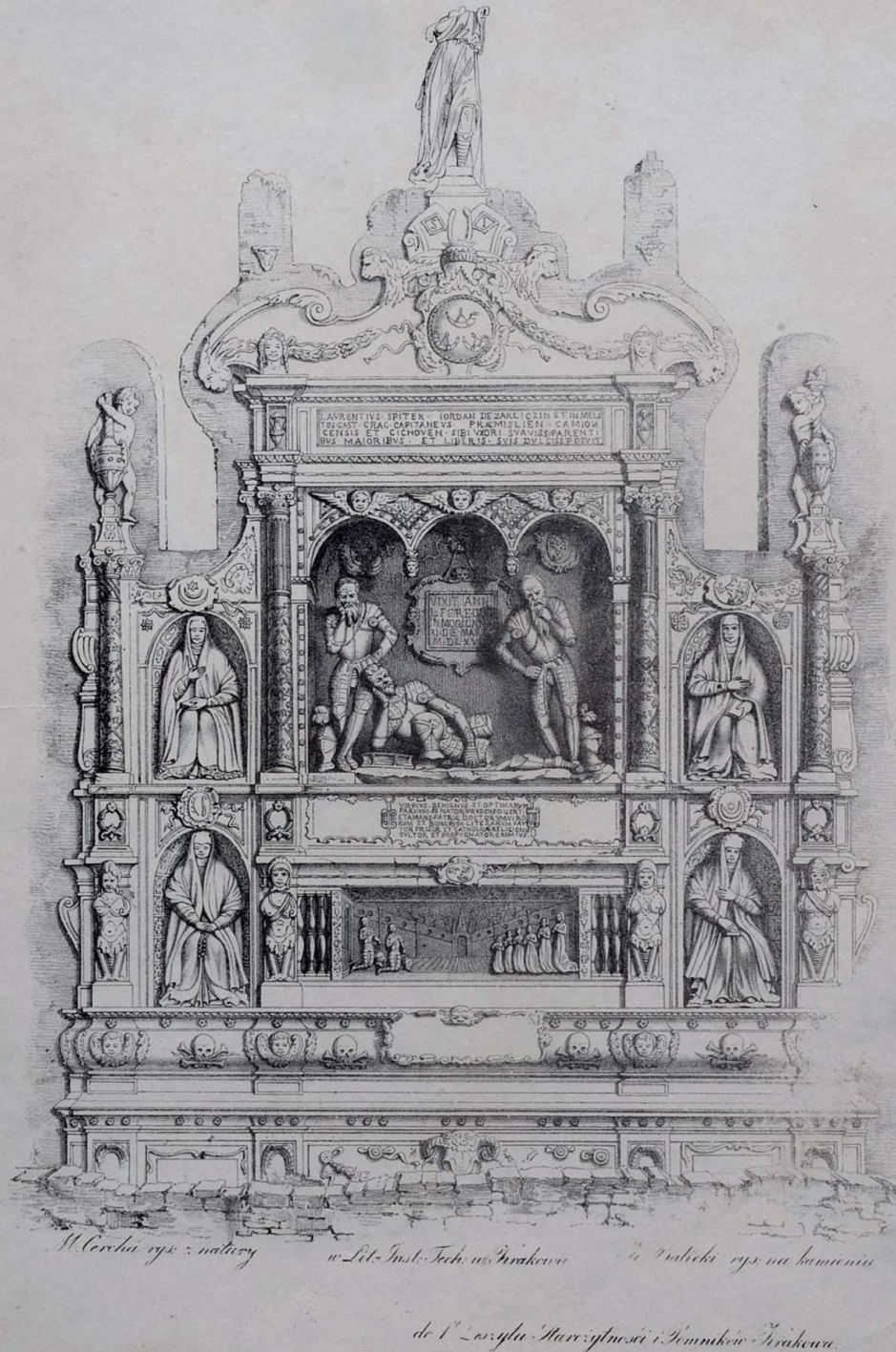
Rozumiem temu iedną / ze cie co ruszyło /
 Bo co zeszło na statku smiechem sie zatryło.
 Odpusć bracie swoiac rzecz / co by sie nie zdało /
 Gdyz sie y to y owo / spolu pomieszalo.
 Widzisz takie rozumy co tak swiat zbiegaly /
 Ze niewiem czego by iuz / wszedy niezmacaly.
 Wiec tez ci nieukowie / co pisina nie maia /
 Gdy nie mogą medrować / niechay ze wzdry baia.
 Bo komu inochody nie ssta wa / wiec gryda /
 A baby gdy Enu niemaś / niech Konopie przeda.
 A niechay narodowie wzdry postronu znaia /
 Iż **POLACY** nie Gesi / iż swoy uezyl maia.
 Wszak widamy v sławnych / chociaż nie Polacy /
 Pisali tez ledą co chudzi nieboracy.
 A o Polakoch sobie ledwie tam baiali /
 Iż tez są iato ludzie / ktorzy ie widali.
I Jeslibys tez z nielasti / na lewo śacowal /
 Maś papir napislepiey / ia bede dziekowal.
 Bo by to własna sztuka hymnirza kazdego /
 Miala byc / otazac co / na stole norwego.
 Gdyz to iest s przyrodenia / cudze sprawy ganic /
 Jakoby rzekl / vniatbych ia to lepiey sprawic.
 Dzierze iż materia moześ lepsza sprawic /
 Ale ia osmia wirszow trudno maś wyprawic.
 Stostuyze miśy bracie / wszak papir nie drogo /
 . A iesliż nieumiesz / nieścacy nifogo.
 Bo wieś iżec y to napisana cena /
 Kto gani / niedowiedzie / talionis pena.

Dzieło wydrukował
 Maciej Wierzbęta,
 według wszelkiego
 prawdopodobieństwa
 w pałacowej oficynie
 drukarskiej. Na karcie
 zamykającej
Żwierciadło został
 umieszczony herb
 drukarza – wierzba i
 inicjały WM.

Spytek Jordan zmarł w Mogilanach, pochowany zaś został w Krakowie w kościele św. Katarzyny. Ostatnią jego wolą, wśród wielu spraw, było życzenie wystawienia mu okazałego nagrobka, na którym znalazłyby się postaci jego ojca i dziada.

Monument ten powstał w warsztacie rzeźbiarza Santi Gucciego. Postać Spytki zajmuje miejsce centralne kompozycji, w pozycji leżącej z głową wspartą na łokciu.

Nagrobek
Wawrzyńca
Spytki Jordana,
M. Cercha,
K. Balicki,
litografia, 1947,
Muzeum Pałacu
Króla Jana III
Sobieskiego w
Warszawie

Dwór obecny kształt zyskał prawdopodobnie w drugiej połowie XVIII wieku, kiedy to księżna Helena Apolonia z Massalskich księżna de Ligne (później Potocka) kazała tu wznieść klasycystyczną budowlę.

Panorama
Mogilan, rys. Jana
Zielińskiego,
1837. Ze zbiorów
Muzeum
Historycznego
Miasta Krakowa.

Portrety Heleny Apolonii z Massalskich Potockiej:
po lewej autorstwa Élisabeth Vigée-Lebrun, 1808;
po prawej autorstwa Petera Adolfa Halla, 1779,
Wikipedia

Dwór od Massalskich odkupili Konopkowie (ok. 1830 roku i na początku XX wieku znów przeszedł remonty w wyniku których nabrał charakteru eklektycznego).

Pierwszym z rodziny właścicielem był Józef Konopka (1793-1811), łowczy sanocki.

Mogilańskie dobra przeszły później na Stefanię z Konopków, wnuczkę Józefa, która została żoną swojego stryjecznego brata, Józefa Konopki, właściciela dóbr w Modlnicy, posła do sejmu austriackiego i galicyjskiego, z zamiłowania etnografa. Mieli 18 do 21 dzieci (jak podają różne źródła).

Dwór pozostawał w rękach tego rodu do 1939 roku.

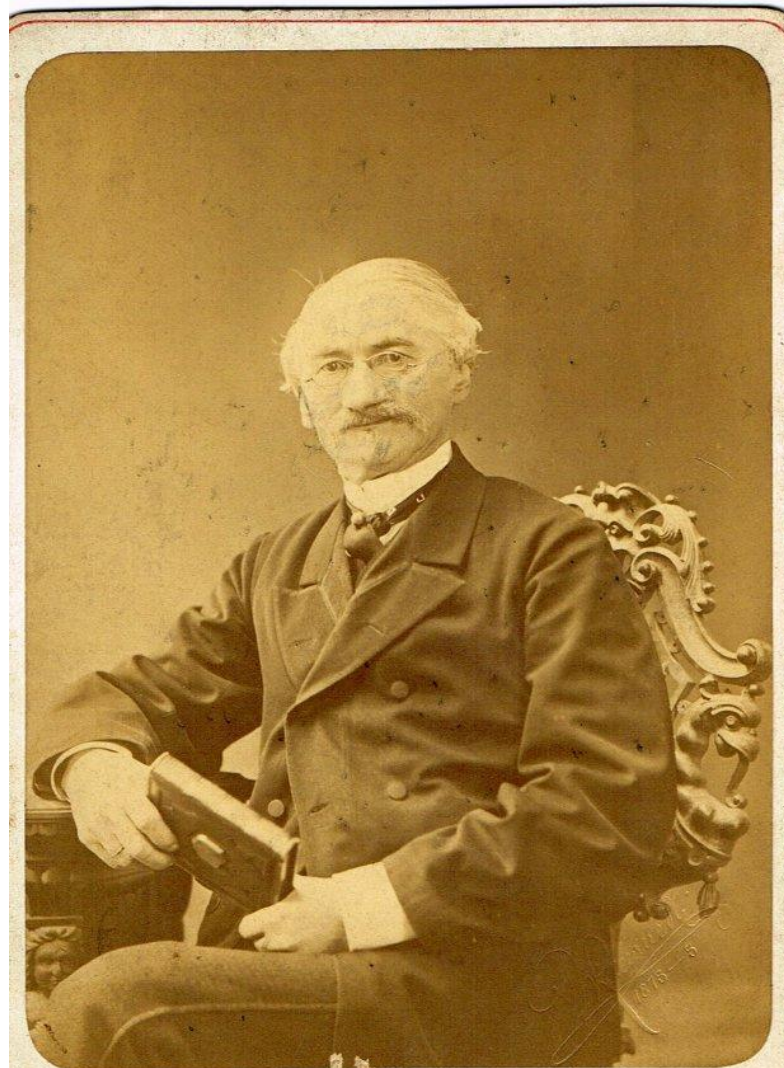
Józef Konopka
1818-1880

Album.Wielcy.pl (odr. Juliusz Drelich)

FOTOGRAFOWAŁ z NATURY WALERY RZEWUSKI
w KRAKOWIE,
WESOŁA, UL. PODWAŁE, 21. B.

Stefania z Konopków
(1826-1907), fot.
Walery Rzewuski,
ok. 1880. Ze zbiorów
Muzeum Ziemi
Mińskiej.

FOTOGRAFOWAŁ z NATURY WALERY RZEWUSKI
w KRAKOWIE,
WESOŁA, UL. PODWAŁE, 21. B.

Józef z Konopków
(1818-1880) poseł
na Sejm, fot.
Walery Rzewuski,
ok. 1880. Ze
zbiorów Muzeum
Ziemi Mińskiej.

Nowina

herb.

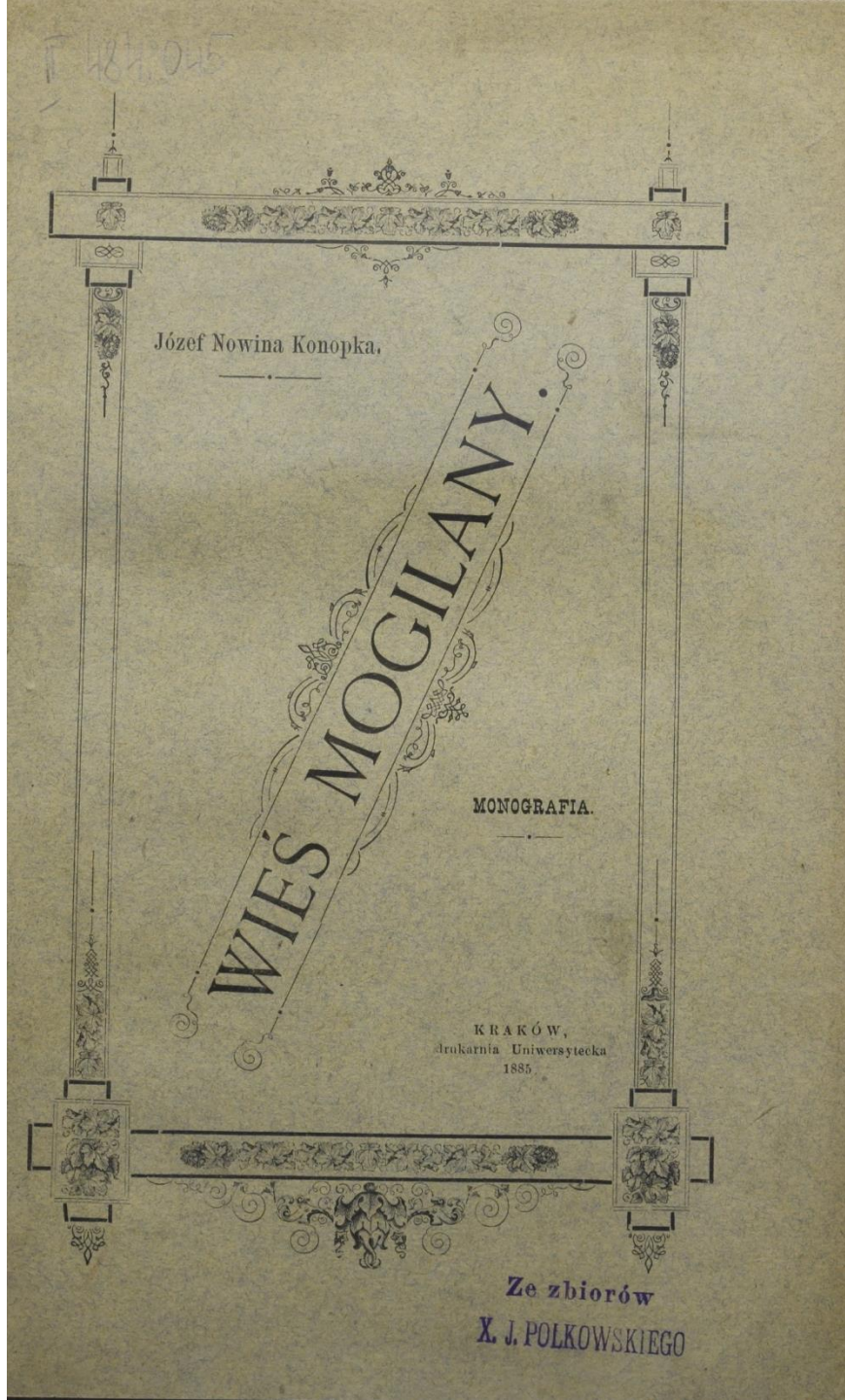

W błękitném polu ucho od kotła, końcami do góry obrócone, w środku niego miecz otluczony, rękojeścią do góry; w helmie nad koroną noga zbrojna z ostrogą, niby klęcząca w koronie, tak go opisują *Pap. w Gn. f. 303. i 1176.* i inni. Herb ten ma wiele podobieństwa z herbem Złotogoleńczyk, z kąd wnosić by można, że albo ten od tego tutaj, albo ten od tamtego poszedł, a tylko odmiana z czasem nastąpiła, bo niektórzy i podziśdzien herb swój Nowina, Złotogoleńczykiem nazywają.

Akcja
Eksploracja

Herb
Konopków

Józef Nowina Konopka jest autorem monografii *Wieś Mogilany* (wydanej w 1885 roku w Krakowie). Dzięki jego staraniom w Mogilanach powstał urząd pocztowy, odnowiono jarmarki. Wspierał tutejsze rolnictwo i spisywał obyczaje ludowe, ocalając je od zapomnienia.

Karta tytułowa monografii pochodzi ze zbiorów Biblioteki Narodowej

Na zaproszenie Józefa Konopki od 1870 roku w mogiłańskim dworze pracował nad kolejnymi tomami swoich *Pieśni Ludu Polskiego* etnograf Oskar Kolberg, przenosząc się później do pozostającego w rękach Konopków dworu w Modlnicy.

Modlnica Wielka. (Państwo młodzi).

Rysował T. Konopka.

Akcja
Eksploracja

Oskar Kolberg,
Krakowskie, część II,
rysunek Tadeusza
Konopki. Ze zbiorów
Biblioteki Narodowej

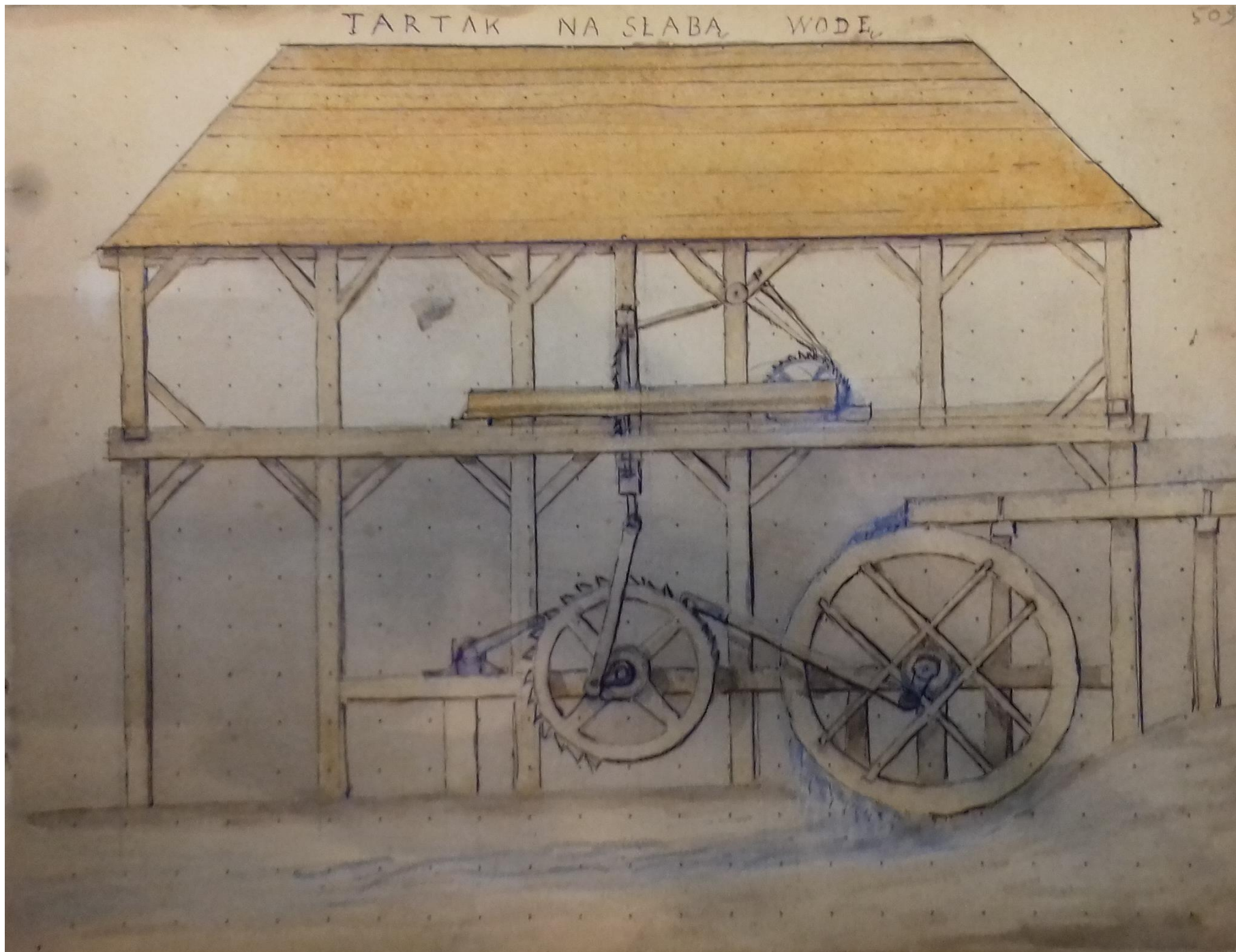
Wieś Modlnica wielka pod Krakowem.

Oskar Kolberg,
Krakowskie, część III.
Ze zbiorów Biblioteki
Narodowej

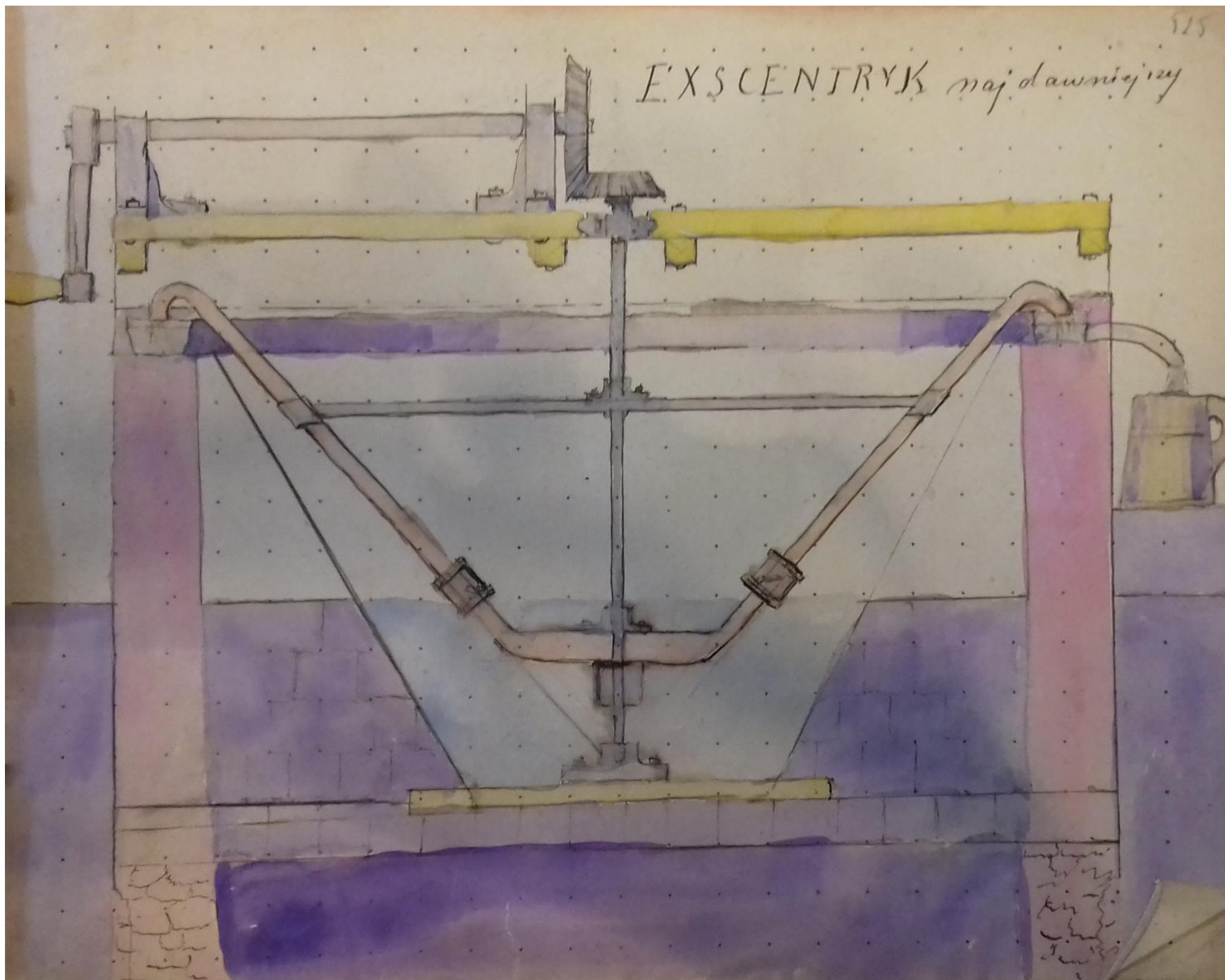
STARSZEWIECKA
KUZNICA POLSKA
KRASOĆCIN.

Konopkowie zastąpili jako fascynaci nowinek technicznych. Józef Nowina Konopka uruchomił w Mogilanach fabrykę maszyn rolniczych (działała od 1849 r. do 1873 r. – produkowano w niej m.in. pługi, młockarnie i obieraczki). Organizował też w Mogilanach wystawy maszyn rolniczych.

Ilustracja pochodzi ze zbiorów rodzinnych Konopków. Archiwum Narodowe w Krakowie

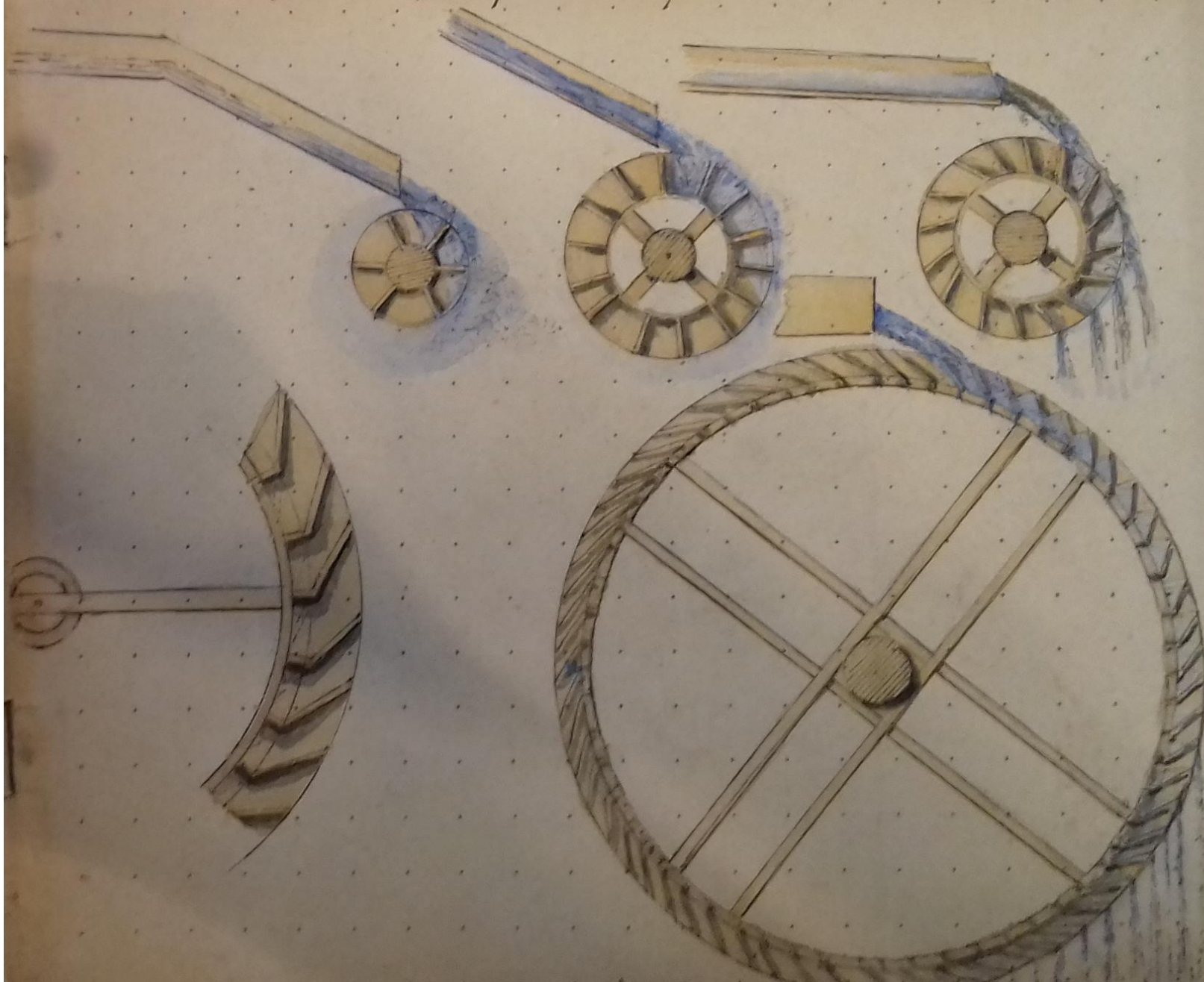
Ilustracja pochodzi
ze zbiorów rodzinnych
Konopków. Archiwum
Narodowe w Krakowie

Ilustracja pochodzi
ze zbiorów rodzinnych
Konopków. Archiwum
Narodowe w Krakowie

Daune i stopniowe ulepiane kół naibierne

549

Ilustracja pochodzi ze
zbiorów rodzinnych
Konopków. Archiwum
Narodowe w Krakowie

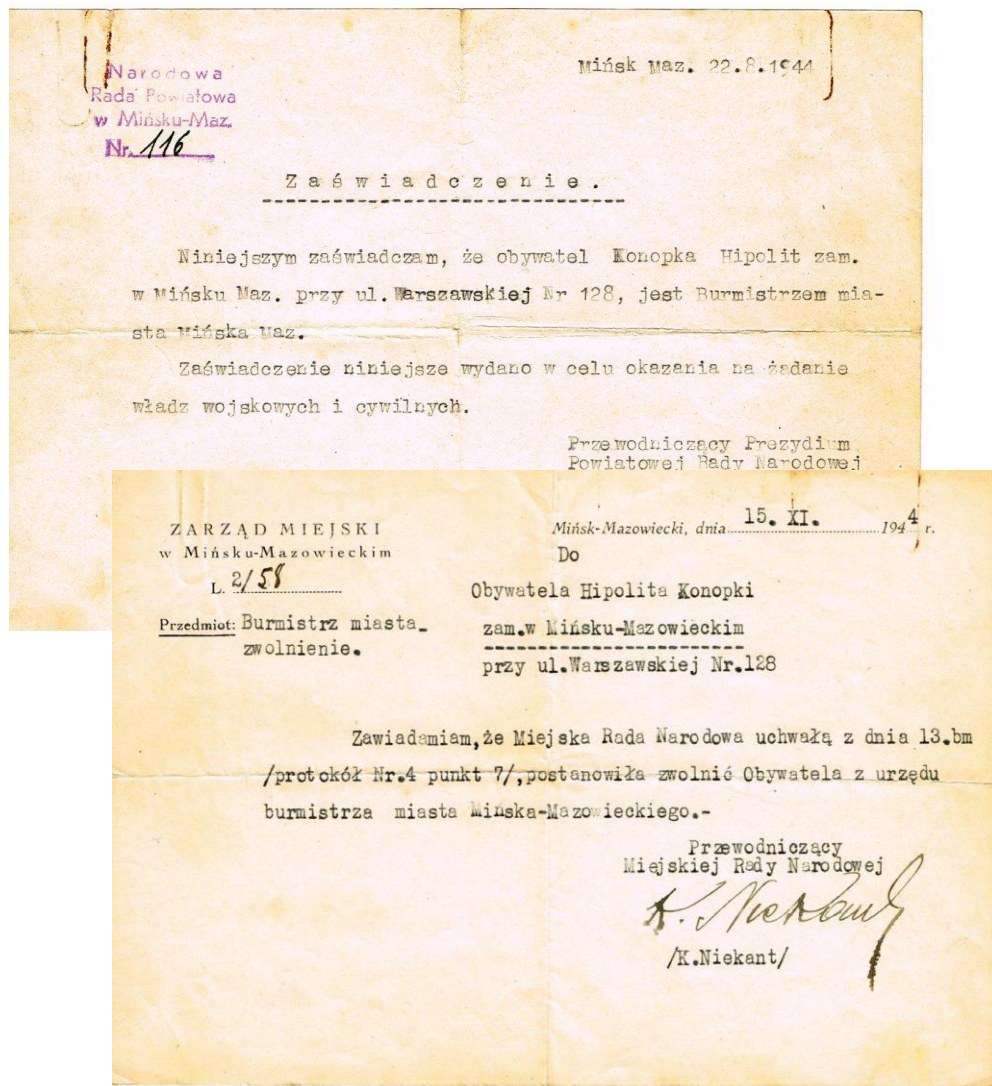
Syn Stefanii i Józefa,
Tadeusz Nowina Konopka
(jedno spośród wielu dzieci
tej pary) na zdjęciu
w kostiumie historycznym.
Tadeusz był artystą
malarzem. Gałąź Konopków
po Tadeuszu osiadła
w Mińsku Mazowieckim.

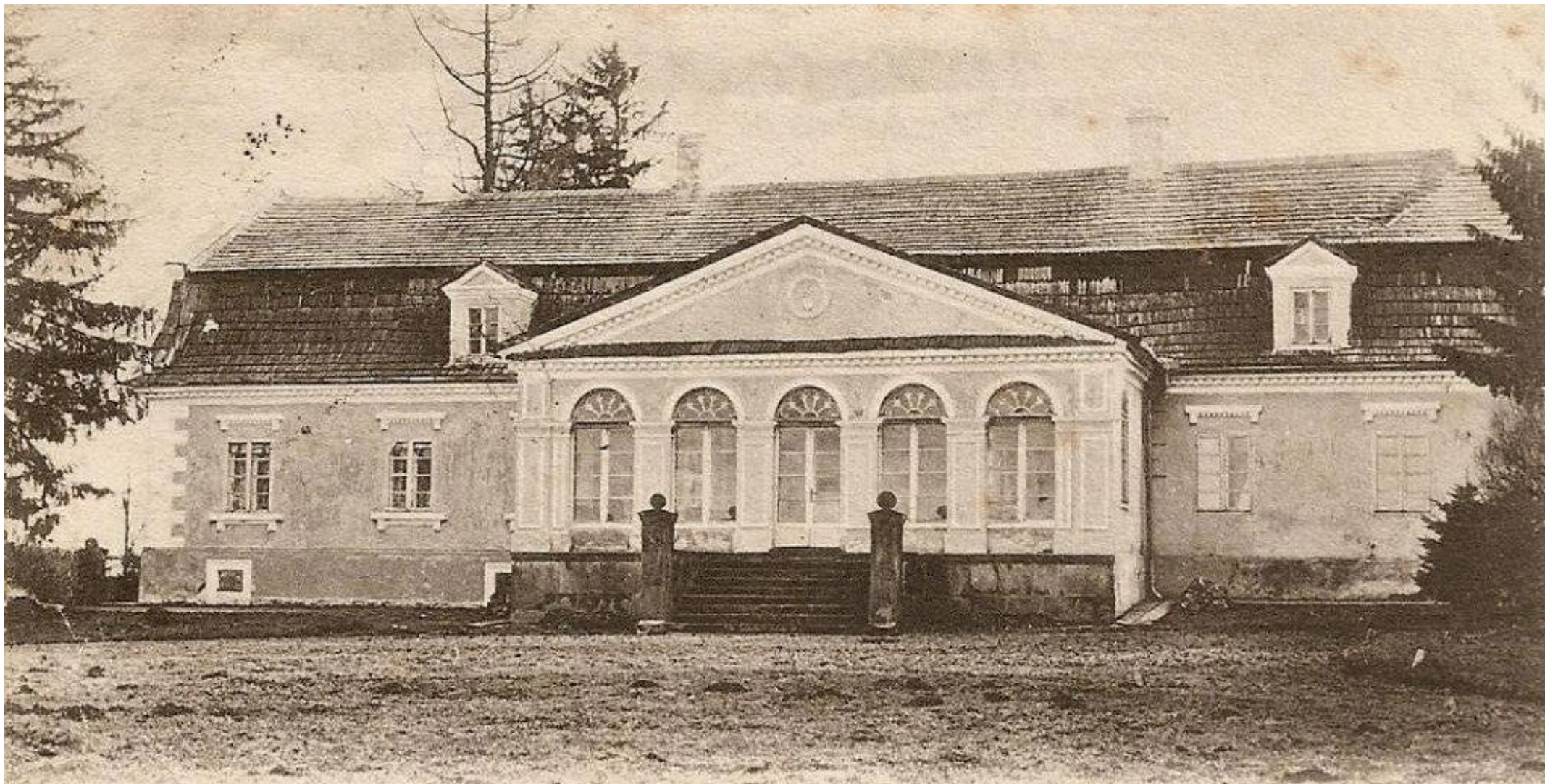
Fotografia naklejona
na papier, atelier
Walerego Rzewuskiego
w Krakowie, lata 70.
XIX wieku. Ze zbiorów
Muzeum Ziemi
Mińskiej.

Portret małego Hipolita, ołówek na papierze, 17 x 14 cm, 1900
(Tadeusz Konopka, malarz, ojciec Hipolita, był członkiem krakowskiej Akademii Umiejętności), na odwrocie stempel: Zbiory rodziny Nowina Konopka z herbem rodowym. Ze zbiorów Muzeum Ziemi Mińskiej.

Zaświadczenie z Narodowej Rady Powiatowej o tym, że Hipolit Nowina Konopka pełni funkcję burmistrza miasta Mińsk Mazowiecki (22.08.1944) oraz poniżej zwolnienie z tej funkcji (15.11.1944). Ze zbiorów Muzeum Ziemi Mińskiej.

Schloss = Dwór w Mogilanach od strony północnej

Kleiner Hüpfing - kleine Hasel.

Misch

Park otaczający
dwór w Mogilanach
1928. Ze zbiorów
NAC

Dwór Konopków
w Mogilanach
w otoczeniu parkowym,
1928. Ze zbiorów NAC

Chożilany
 Przytaczam fotografie
 zbieciana i domowe o
 moim życiu 125 lat
 na wielkiny: pawa
 Aleksandra Konopki, kto
 311
 jego zgłaszam do Amicku
 doświadcza serdeczności
 dla młodzieży z
 grupie i ucadowa
 nia dla siebie
 Wanda Konopkiewicz

Wnętrze
 mogiłańskiego dworu.
 Na odwrocie ślubnej
 fotografii informacja
 o narodzinach
 Aleksandra Konopki,
 międzywojnie. Kartka
 ze zbiorów Archiwum
 Narodowego
 w Krakowie.

LANDHAUS IN MOGILANY BEI KRAKAU • VORHANDENER ZUSTAND • M. 1=100.

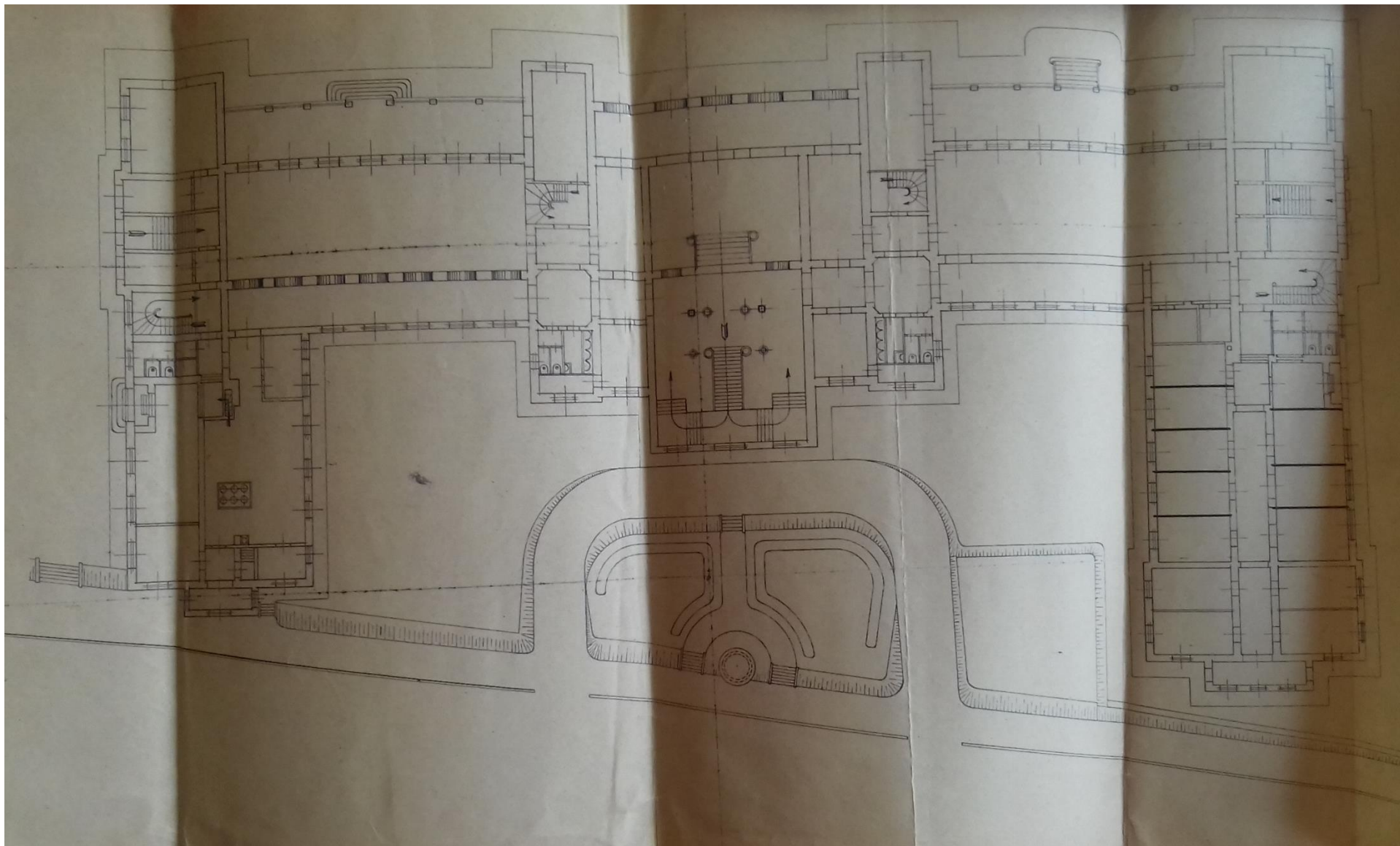
Vordansicht

DIPL. ING. ANDRZEJ NITSCH
A R C H I T E K T

15. VIII. 1943.

Nitsch

Projekt
przebudowy
dworu, 1943.
Ze zbiorów
Archiwum
Narodowego
w Krakowie

Plan wnętrza dworu,
1943.
Ze zbiorów Archiwum
Narodowego
w Krakowie

Dwór Konopków
w Mogilanach
w otoczeniu
parkowym, 1928.
Ze zbiorów NAC

W 1967 roku przeszedł
w ręce Polskiej Akademii Nauk
i wówczas ostatni raz poddano
go kapitalnemu remontowi.
Zniszczony dwór w Mogilanach,
lata 60. XX wieku. Fotopolska